

Raadsbrief

Plan van aanpak registratie en huisvesting EU-arbeidsmigranten

aan: de raad van de gemeente Hillegom
datum: 20 december 2019

zaaknummer: Z-19-085926
datum collegevergadering: 17 december 2019
portefeuillehouder: Anne de Jong
behandelend ambtenaar: Kees Goossens
embargo:

Inhoud mededeling

In aansluiting op onze eerder uitgebrachte raadsbrief informeren wij u over de voortgang in het dossier registratie en huisvesting EU-arbeidsmigranten.

De als gevolg van de economische groei toenemende behoefte aan inzet van EU-arbeidsmigranten in combinatie met de schaarste op de woningmarkt en beperkte mogelijkheden tot areaal uitbreiding maakt het vraagstuk van huisvesting voor EU-arbeidsmigranten complex. Niet alleen lokaal en regionaal, maar ook op provinciaal niveau is er aandacht voor dit vraagstuk. Zoals eerder door ons aangegeven kunnen oplossingen in dit kader alleen worden bereikt in samenwerking met onze partners in de Duin- en Bollenstreek.

Het thema vraagt namelijk om een integrale aanpak, waarbij allereerst aandacht moet zijn voor een verbeterde registratie van EU-arbeidsmigranten in de Basisregistratie Personen (BRP), voldoende woonruimte voor EU-arbeidsmigranten in een evenwichtige verhouding tot de huisvestingsvoorzieningen voor andere doelgroepen, een adequate handhavingsstructuur, aandacht voor integratie (taal & participatie) en versterking van de gemeentelijke informatiepositie en het uitbouwen van de kennisinfrastructuur als het gaat om vraagstukken rondom EU-arbeidsmigranten. Met name het in beeld krijgen van waar EU-arbeidsmigranten zijn gehuisvest (circa 70 adressen), heeft de afgelopen maanden de nodige tijd en energie gekost. Dit inzicht is noodzakelijk omdat wij op termijn voor wat betreft de huisvestingscapaciteit willen streven naar een evenwichtige verdeling in de regio.

Uitgangspunten en randvoorwaarden

Bij de opstelling, uitwerking en uitvoering van het actieprogramma hanteren we de volgende uitgangspunten en randvoorwaarden:

- a) een gezamenlijk en uniform beleid in de HLT-gemeenten;
- b) streven naar afstemming van het beleid in de Duin en Bollenstreek (dus met Noordwijk en Katwijk) en zo mogelijk in Holland Rijnland verband;
- c) per gemeente een evenredige bijdrage aan huisvestingsvoorzieningen voor arbeidsmigranten;
- d) een evenwichtig beleid als het gaat om het wanneer mogelijk in mix realiseren van huisvestingsvoorzieningen voor EU-arbeidsmigranten en huisvestingsvoorzieningen voor andere doelgroepen.

Een gefaseerde aanpak

Naast hetgeen op het gebied van huisvesting, handhaving, taalverwerving en integratie van EU-arbeidsmigranten al door ons werd gedaan, pakken we het vraagstuk rondom registratie en huisvesting van EU-arbeidsmigranten nu verder integraal en gefaseerd op. We werken daarin samen met de gemeenten Lisse en Teylingen en hebben hiervoor een actieprogramma opgesteld dat u als bijlage aantreft.

We onderkennen de volgende stappen en fases in het actieprogramma:

- Fase 1: Registratie
- Fase 2: Omvang en opgave in beeld
- Fase 3: Formuleren beleidskader & uitvoering
- Fase 4: Handhaving
- Fase 5: Flankerend beleid

Voor een nadere toelichting op inhoud, fasering en doorlooptijd verwijzen wij u korthedshalve naar het bijgevoegde actieprogramma zoals dat is opgesteld.

Bijlage:

Actieprogramma Aanpak vraagstuk EU-arbeidsmigranten

Actieprogramma Aanpak vraagstuk EU-arbeidsmigranten

I. Inleiding

De als gevolg van de economische groei nog steeds toenemende behoefte aan inzet van EU-arbeidsmigranten in combinatie met de schaarste op de woningmarkt en beperkte mogelijkheden tot areaaluitbreiding maakt het vraagstuk van huisvesting voor arbeidsmigranten complex. De rekenkamercommissie voor Noordwijkerhout, Hillegom en Lisse heeft hier al eerder een rapport met aanbevelingen over uitgebracht.

Naast de hiervoor aangehaalde rapportage van de rekenkamercommissie is de economie (toenemende behoefte in land- en tuinbouw, industrie en dienstverlening aan EU-arbeidsmigranten), de behoefte aan aanvullende huisvestingsvoorzieningen en de schaarste op de woningmarkt (opkopen van woningen en deze "verkameren" voor het huisvesten van EU-arbeidsmigranten) aanleiding dit vraagstuk opnieuw (integraal) te bezien.

De initiatieven van de provincie Zuid-Holland met betrekking tot de opstelling van het 'Programma Arbeidsmigranten' onderstrepen de urgentie. Dit provinciale initiatief draagt bij aan de lokale en regionale aanpak (*Bijlage I*).

Het thema vraagt om een integrale benadering, waarbij aandacht moet zijn voor:

1. een verbeterde registratie van EU-arbeidsmigranten in de Basisregistratie Personen (BRP);
2. voldoende woonruimte voor EU-arbeidsmigranten;
3. handhaven op woon- en verblijfssituaties die niet aan de voorschriften voldoen;
4. stimuleren van taal en participatie.

II. Doel

Voor wat betreft het doel van het voorliggende actieprogramma kan het best worden aangesloten bij de eerder gedane aanbevelingen vanuit de HLN-rekenkamercommissie:

- a) Besteed meer aandacht aan de registratie; (*fase 1*)
- b) Versterk de gemeentelijke informatiepositie ten aanzien van arbeidsmigranten; (*fase 2 & 5*)
- c) Sluit aan bij bovenlokale partijen en kennisinfrastructuren; (*fase 5*)
- d) Besteed meer aandacht aan taalverwerving en integratie; (*fase 5*)
- e) Verbreed doelgroepengericht beleid waar passend en mogelijk; (*fase 5*)
- f) Besteed meer aandacht aan handhaving en huisvestingsomstandigheden. (*fase 2, 3 & 4*)

Deze aanbevelingen zijn voor Teylingen net zo relevant als voor de gemeenten Hillegom en Lisse (opdrachtgevers rekenkamerrapport "Verkenkend onderzoek EU-arbeidsmigranten"). De eerder gedane aanbevelingen worden uitgewerkt in de achter de aanbevelingen opgenomen fases van het actieprogramma.

III. Uitgangspunten en randvoorwaarden.

Bij de opstelling, uitwerking en uitvoering van het actieprogramma hanteren we de volgende uitgangspunten en randvoorwaarden:

- a) We kiezen voor een gezamenlijk en uniform beleid in de HLT-gemeenten, dat betekent onder andere dat:
 - I. Gesprekken en afspraken tussen de betrokken marktpartijen en de drie gemeenten in gezamenlijkheid worden gevoerd en de afspraken in HLT verband worden gemaakt en voor de drie gemeenten gelijkkluidend zijn;
 - II. Zoveel als mogelijk een gelijkkluidend beleid wordt vastgesteld;
- b) We trekken als HLT-gemeenten gezamenlijk op met marktpartijen (huisvesters van arbeidsmigranten en ondernemers waarbij arbeidsmigranten werken) die zich verbinden aan de op te stellen convenantafspraken.
- c) We streven als HLT-gemeenten naar afstemming van het beleid in de Duin en Bollenstreek (dus met Noordwijk en Katwijk) en zo mogelijk in Holland Rijnland verband.
- d) Elke gemeente draagt op een evenredige wijze bij aan de behoefte in de realisering van huisvestingsvoorzieningen voor arbeidsmigranten. Bij de bepaling van de evenredigheid speelt naast de omvang van de gemeente het werkgelegenheidsaandeel in de desbetreffende gemeente een belangrijke rol.
- e) Het is de doelstelling om te komen tot een evenwichtige keuze als het gaat om het in mix realiseren van huisvestingsvoorzieningen voor arbeidsmigranten enerzijds en de huisvestingsvoorzieningen voor andere doelgroepen.

IV. Stappen in het actieprogramma

Bij de aanpak van dit vraagstuk wordt uitgegaan van een integrale en gefaseerde (deels parallel) benadering. Daarin zijn in rangvolgorde de volgende stappen/ fases te onderkennen:

Fase 1: Registratie

Zicht krijgen op wie er in de gemeente verblijft heeft de hoogste prioriteit. De focus is in eerste instantie dan ook gericht op het registreren van arbeidsmigranten, waarbij we indachtig de integrale benadering natuurlijk ook aandacht schenken aan de registratie van anderen (niet-arbeidsmigranten).

De volgende acties zijn hiervoor nodig:

- I. Het voeren van overleg en het afsluiten van een convenant met de bij huisvesting van arbeidsmigranten betrokken partijen.
- II. Het (op tijdelijke basis) versterken van het team Burgerzaken om een inhaalslag te maken voor wat betreft de registratie van arbeidsmigranten in de BRP (basisregistratie personen) en LAA-onderzoeken op te pakken en af te wikkelen

Uitvoering van de activiteiten in fase 1 leidt tot een betrouwbaar en actuele Basisregistratie Personen (BRP).

Vanuit onze eigen administratie moet nog een fors aantal adresonderzoeken plaatsvinden. Het gaat dan om panden die in de basisregistratie adressen en gebouwen (BAG) een woonfunctie hebben, maar waarvan in de BRP geen personen staan ingeschreven.

Een relatief nieuwe wettelijk taak voor de gemeenten is het uitvoeren en opvolgen van de Landelijke Aanpak Adreskwaliteit (LAA-onderzoeken).

Resultaat

Aan het eind van deze fase:

- I. hebben we convenant afspraken gemaakt met huisvesters van arbeidsmigranten (vóór 1-7-2020);
- II. is de inhaalslag rondom de registratie van arbeidsmigranten (en anderen) en de te onderzoeken adressen afgerond en is de registratie in de BRP op orde (uiterlijk 1-7-2020);
- III. is de formatie van BZ op orde in die zin dat structurele formatie beschikbaar is om aan de vraag naar LAA-onderzoeken te voldoen (uiterlijk 1-7-2020);

Fase 2: Omvang opgave in beeld brengen

Het is wenselijk (zo mogelijk op het niveau van de Duin- en Bollenstreek), maar in elk geval op het HLT-niveau met relevante spelers zoals werkgevers, huisvesters, sociale en commerciële verhuurders en uitzendbureaus afspraken te maken over uitbreiding van het areaal huisvestingsvoorzieningen voor arbeidsmigranten.

Daarbij moet in elk geval duidelijkheid ontstaan over:

- a) de huisvestingsopgave voor de streek en quotering per gemeente;
- b) de omvang van de werkgelegenheid per gemeente en de daaraan gekoppelde forensenströmen;
- c) de verdeling van de huisvestingsopgave over kort-, middel- en langverblijf.

Ten aanzien van deze punten wordt voor wat betreft de uitwerking aansluiting gezocht bij het op te starten provinciale programma.

Resultaat

Aan het eind van deze fase:

IV. hebben we per gemeente de huisvestingsopgave in beeld (uiterlijk 1-5-2020)

Fase 3: Formuleren van beleidskaders & uitvoering

De lokale en regionale economie leunt voor een deel op de inzet van arbeidsmigranten. In toenemende mate wordt een beroep gedaan op de inzet van EU-arbeidsmigranten en dan niet alleen in de land- en tuinbouw (de traditionele sectoren) maar in steeds toenemende mate ook in de industriële- en dienstverlenende sectoren (denk in onze regio bijvoorbeeld aan C&A en Menken, maar ook de werkgelegenheid op Schiphol en in het Westland voor arbeidsmigranten hebben effecten in onze gemeenten (forensen).

Alleen al in het belang van de lokale en regionale economie is het noodzakelijk na te denken over en te komen tot meer huisvestingsvoorzieningen voor arbeidsmigranten.

Beleidskaders

In deze fase zal er in elk geval aandacht moeten zijn voor:

- a) het maken van afspraken met maatschappelijke partijen (werkgevers, uitzendbureaus, huisvesters, corporaties etc.) over de bijdrage die elk van hen kan leveren in het huisvesten van arbeidsmigranten;
- b) het verkennen en in beeld brengen van de mogelijkheden waarbij realisering van huisvestingsvoorzieningen voor arbeidsmigranten door de daarop gespecialiseerde huisvestingsbedrijven kan worden gekoppeld aan het leveren van een bijdrage aan het oplossing van knelpunten in de huisvesting van andere doelgroepen (b.v. spoedzoekers).

Bij de opstelling van de beleidskaders moet in elk geval invulling worden gegeven aan de volgende thema's:

- vastlegging van de taakstelling (opgave aantallen te huisvesten arbeidsmigranten volgens SNF-keurmerk);
- een beleidskader waarin flexibiliteit en ruimte wordt gecreëerd om huisvestingsvoorzieningen voor arbeidsmigranten (en andere doelgroepen, waaronder spoedzoekers) te realiseren, met oplossingen voor een korte en lange termijn;
- de opstelling van paraplu bestemmingsplannen waarin de definitie "wonen/woning" eenduidig wordt vastgelegd, zodat "verkamering" van woningen ten behoeve van arbeidsmigranten (of ander doelgroepen op de woningmarkt), niet zondermeer mogelijk is en aan regulering wordt onderworpen;
- een goede inbedding van de huisvesting van de doelgroep "arbeidsmigranten" in de gemeentelijke woonvisie inclusief de eventueel daaromtrent te maken prestatieafspraken met woningbouwcorporaties;
- een nieuw afwegingskader (her)gebruik/ transformatie leegstaand vastgoed (o.a. evaluatie en eventuele aanpassing van bestaande beleidsregels);
- (maximale) omvang van de huisvestingslocaties;
- zoeken naar geschikte huisvestingslocaties (binnen of buiten de bebouwde kom);
- invulling geven aan overige convenant afspraken.

Het is van essentieel belang dat dit beleidskader in samenwerking met de maatschappelijke partners op een participatieve wijze tot stand komt waarbij nadrukkelijk aandacht zal moeten zijn voor in de samenleving gedragen oplossingen.

Uitvoering

In de zoektocht naar locaties is de gemeente allerm minst de enige speler. Het primaat hierbij ligt bij de huisvesters en werkgevers. Zij zijn de partijen die financieren en zijn primair verantwoordelijk voor het zoeken en vinden van huisvestingslocaties. De gemeentelijke overheid treedt primair als faciliterend en toetsend op.

De beeldvorming over EU-arbeidsmigranten is niet in alle gevallen even positief. Het is daarom van belang met betrokken partijen vooraf goede communicatieafspraken te maken. Wie communiceert wat, op welke wijze en op welk moment? Op het snijvlak tussen beleid en uitvoering zal er dan ook – in lijn met ons bestaande communicatiebeleid – aandacht moeten zijn voor een juiste wijze van proactief communiceren. De initiatiefnemers van een huisvestingsproject moeten aan de voorkant goed nadenken hoe en wanneer ze die belanghebbenden meenemen in het proces, hen tijdig van goede informatie voorzien en soms ook met hen in gesprek gaan.

Resultaat

Aan het eind van deze fase:

- V. Beschikken we over een maatschappelijk gedragen beleidskader (1-9-2020);
- VI. Is er op basis van de gemaakte afspraken en het ingerichte beleidskader ruimte voor de realisering van huisvestingsvoorzieningen voor arbeidsmigranten (vanaf heden);

Fase 4: Handhaving

Binnen het thema handhaving zijn de volgende onderdelen te onderkennen:

- a) handhavingsondersteuning bij de inhaalslag registratie arbeidsmigranten in de BRP;
- b) handhavingsondersteuning bij het uitvoeren van eigen adresonderzoeken en LAA-onderzoeken;
- c) handhaving op illegale/ niet te legaliseren huisvesting van arbeidsmigranten
- d) handhavingssacties op campings (in hoofdzaak gemeente Teylingen).

Algemeen

Handhaven op goede en fatsoenlijke huisvesting voor arbeidsmigranten is om meerdere redenen van belang:

- het tegengaan van risico's op "over bewoning" en overlast;
- ter bevordering van de gezondheid en de brandveiligheid;
- goed inzicht in de bewoningssituatie voor de overheid en hulpdiensten bij calamiteiten.

Ook hier gaat de voorkeur uit naar regionale handhavingssafspraken om waterbedeefecten te voorkomen en geldt dat primair ingezet moet worden op het maken van afspraken in Duin- en Bollenstreek en secundair op HLT-niveau. Inschakeling van de inspectie SZW, samenwerking met de vreemdelingenpolitie, de ISD, FIOD en het RIEC zal ook moeten worden onderzocht en ingebed moeten worden in de structurele manier van werken. Het projectteam ondermijning wordt hierbij betrokken. Ook omdat arbeidsmarkt uitbuiting een van de speerpunten in het ondermijningsproject is.

Inzet van handhavingsscapaciteit

Afhankelijk van de resultaten van de inhaalslag registratie arbeidsmigranten, de resultaten van de uit te voeren adresonderzoeken en de met de huisvesters te maken afspraken over realisering van woonruimte voor arbeidsmigranten zal tevens in beeld moeten worden gebracht welke handhavingsscapaciteit past en nodig is om te komen tot een adequate uitvoering van de beleidsregels en convenant afspraken.

De bestaande handhavingsscapaciteit is op dit moment volledig belegd, slechts een zeer beperkt aantal uren zijn op dit moment gereserveerd voor het thema huisvesting arbeidsmigranten. Als blijkt dat aanvullende handhavingsscapaciteit moet worden ingezet zal dit dan ook moeten leiden tot

bijstelling van de bestaande prioriteiten of verruiming van de handhavingscapaciteit (of een combinatie van die twee).

Resultaat

Aan het eind van deze fase:

- VII. in een op te stellen rapportage wordt de vereiste handhavingscapaciteit in beeld gebracht (1-10-2020);
- VIII. er is sprake van een adequate handhaving (na 1-10-2020);

Fase 5: Flankerend beleid (o.a. taal & participatie)

Taal & participatie

EU-arbeidsmigranten kunnen participeren in en deelnemen aan de projecten en trajecten (taalcursussen etc.) zoals die in het reguliere aanbod bestaan. Daarnaast faciliteren we de taalklassen waaraan de kinderen van de doelgroep kunnen deelnemen.

De "algemene" voorzieningen vanuit maatschappelijk- en welzijnswerk, onderwijs en Wmo zijn ook voor arbeidsmigranten beschikbaar en toegankelijk zijn. Er is dan ook geen noodzaak voor specifieke aanvullende voorzieningen voor arbeidsmigranten.

Herijking positie & rol Informatiepunt Polen (IPP)

Al weer een fors aantal jaren geleden is in Duin en Bollenstreek verband (op initiatief van burgemeesters) een platform (het Informatiepunt Polen, IPP) ingesteld. De aanleiding voor het destijds instellen van het platform was gerelateerd aan een aantal incidenten op het gebied van huisvesting en op het gebied van openbare orde en veiligheid.

De hiervoor genoemde aanleiding bestaat niet meer en het IPP leidt een bescheiden bestaan met een beperkte formatieve capaciteit in het domein Publieksservice bij HLT (medegefinancierd door Katwijk en Noordwijk). De burgemeester van Hillegom is voorzitter van het overlegplatform. De medewerkster IPP is vooral een vraagbaak voor Poolse arbeidsmigranten.

In het kader van de integrale aanpak van het vraagstuk van arbeidsmigranten en de aanbeveling van de rekenkamercommissie om de informatiepositie te versterken en kennis te delen is het wenselijk de rol en positie van het IPP te evalueren en te herijken en te onderzoeken of het IPP (informatiepunt Polen) om- en uit te bouwen tot een informatiepunt voor alle EU-arbeidsmigranten en te bezien of het IPP verder kan worden uitgebouwd tot een sub-regionaal kenniscentrum en afstemmingsplatform rondom de gemeentelijke activiteiten op het gebied van arbeidsmigranten.

De evaluatie en herijking van het taakveld van het IPP is een logisch sluitstuk van het actieprogramma.

Resultaat

Aan het eind van deze fase:

- IX. wordt het bestaande taal & participatie aanbod onverkort en ongewijzigd voortgezet;
- X. is duidelijk of en op welke wijze in samenspraak met de Duin en Bollenstreek gemeenten het IPP kan worden omgebouwd tot een algemeen informatiepunt en kenniscentrum voor arbeidsmigranten (1-4-2021).

V. Financiën

Algemeen

Voor incidentele kosten wordt een bedrag geraamd van 20.000 euro. Daarbij is rekening gehouden met een extra registratie aan arbeidsmigranten van circa 200.

Aan de opbrengsten kant zijn er naar verwachting structurele inkomsten, omdat de het opplussen van het aantal inwoners in de BRP leidt tot een hogere uitkering uit het gemeentefonds. Het gaat dan om een bedrag van circa € 250, per persoon (ingangsdatum t⁺¹).

VI. Belegging taken actieplan

Het actieplan voorziet er in de inhaalslag registratie arbeidsmigranten projectmatig op te pakken met wanneer noodzakelijk inhuur van externen. De overige (beleids- uitvoerings- en handhavingstaken) kunnen belegd worden in de lijnorganisatie en binnen het bestaande takenpakket, met – gedurende in elk geval het eerste jaar - een coördinator/ aanjager vanuit het domein Ruimte. Naast het intern oppakken van het beleid en de uitvoering is het van het grootste belang dat verbinding wordt gezocht in de regio Duin- en Bollenstreek en in Holland Rijnland verband.

Voor wat betreft de eventuele inzet en omvang van de benodigde handhavingscapaciteit wordt uitgegaan van belegging van de taken: steekproef registratie arbeidsmigranten en ondersteuning bij adres- en LAA-onderzoeken binnen de bestaande capaciteit en formatie. De rapportage eind 2020 zal duidelijkheid moeten bieden of de bestaande handhavingscapaciteit toereikend is.

VII. Planning

Planning

Fase	Thema	2019				2020				2021					
		4 ^e Kw	1 ^e Kw	2 ^e Kw	3 ^e Kw	4 ^e Kw	1 ^e Kw	2 ^e Kw	3 ^e Kw	4 ^e Kw	1 ^e Kw	2 ^e Kw	3 ^e Kw	4 ^e Kw	
1 Registratie	I Maken convenant afspraken														
	II Registratie arbeidsmigranten & anderen														
	III LAA-onderzoeken (formatie uitbreiding)														
	IV In beeld brengen taakstelling gemeenten														
2 Omvang opgave	V Opstellen beleidskaders														
	VI Realisering huisvestingsvoorzieningen														
3 Beleidskaders & uitvoering	VII Handhavingscapaciteit (o.b.v. rapportage)														
	VIII handhavingsactiviteiten														
4 Handhaving	IX Taal & participatie														
	X Heringing positie en rol IPP														

Legenda

Kleur	betekenis
	Doorlooptijd in actieplan
	Activiteit onderdeel van going concern taken

VIII. Bijlage

Brief college van GS aan PS met betrekking tot het "Programma Arbeidsmigranten".

provincie **HOLLAND**
ZUID

GS brief aan Provinciale Staten

Postadres Provinciehuis
Postbus 90602
2509 LP Den Haag
T 070 - 441 66 11
www.zuid-holland.nl

Datum
zie verzenddatum

Ons kenmerk
PZH-2019-684029742

Bijlagen
2

Aan Provinciale Staten

Onderwerp
Informatie over het op te stellen programma
arbeidsmigranten

Geachte Statenleden,

Tijdens de behandeling van de begroting 2019 in uw vergadering van 14 november 2018 is u een beleidsbrief toegezegd met betrekking tot arbeidsmigranten. Met deze brief geven wij invulling aan onze toezegging.

In deze brief gaan wij achtereenvolgens in op de maatschappelijke opgave met betrekking tot arbeidsmigranten en het programma arbeidsmigranten dat wij op dit moment samen met gemeenten en het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) voorbereiden.

Maatschappelijke opgave

Arbeidsmigranten zijn van groot belang voor onze regionale economie. Veel bedrijven in Zuid-Holland zijn voor hun bedrijfsvoering afhankelijk van arbeidsmigranten die hier komen werken: de een voor een korte tijd en de ander voor langere tijd of blijvend.

In beide gevallen hebben zij woonruimte nodig, zij het in een andere vorm. Degenen die hier blijvend werken zijn aangewezen op de reguliere woningmarkt. De huisvesting van degenen die hier een kortere periode werkzaam zijn, kent op dit moment diverse (wenselijke en niet wenselijke) verschijningsvormen: van migrantenhotel tot wonen op een recreatieterrein.

Wij zien in de actuele maatschappelijke vragen omtrent arbeidsmigranten aanleiding om onze inzet op dit onderwerp te intensiveren, want:

- de krappe arbeidsmarkt vraagt aandacht vanuit economisch belang. Bedrijven zijn voor hun bedrijfsvoering steeds meer afhankelijk van arbeidsmigranten. De inzet van arbeidskrachten is nodig in verschillende sectoren, onder meer in de tuinbouw en sierteelt, de vleesverwerkende industrie, bouwsector, logistieke sector en distributiebedrijven. In de afweging van de arbeidsmigrant om hier te komen werken is de beschikbaarheid van huisvesting een essentieel element. Dus is het zaak om te voorzien in kwalitatief goede huisvesting om de benodigde arbeidsmigranten naar onze provincie te krijgen.

Hierbij speelt ook het vraagstuk van Human Capital. Uit een onderzoek dat wij samen met de Economic Board Zuid-Holland hebben gedaan, blijkt ook dat onze provincie de volgende uitdagingen kent:

- o grote tekorten aan arbeidskrachten (1 op de 5 Zuid-Hollandse bedrijven kan geen geschikt personeel vinden);
- o een versnipperde en weinig veerkrachtige arbeidsmarkt (werknemers stappen moeilijk over naar een andere sector en/of regio);
- o slechte benutting van het aanwezige arbeidspotentieel (er kunnen meer mensen gaan werken).

Inmiddels wordt gewerkt aan de uitwerking en uitvoering van de Human Capital Agenda. Aspecten die ook relevant zijn betreffen: de aansluiting tussen onderwijs en de arbeidsmarkt en de innovatie in het bedrijfsleven en de betekenis daarvan op de (toekomstige) vraag naar arbeidskrachten.

Wij zien op dit moment echter nog een toenemende vraag vanuit het bedrijfsleven naar de inzet van arbeidsmigranten;

- dat geeft druk op de toch al krappe woningmarkt. Verschillende groepen woningzoekenden beconcurreren elkaar. Dit leidt tot suboptimale of ongewenste oplossingen. Daarbij kan gedacht worden aan kamergewijze verhuur aan arbeidsmigranten van eengezinswoningen, waardoor die woning niet meer beschikbaar is voor een gezin. Of aan het verhuren van recreatiewoningen waardoor de recreatiefunctie van het recreatieterrein onder druk komt te staan.
Ook kan door concentratie van doelgroepen de leefbaarheid van een wijk of buurt onder druk komen te staan. Dit kan vervolgens weer een negatief effect hebben als het gaat om het verkrijgen van draagvlak bij de bevolking voor de huisvestingsmogelijkheden van arbeidsmigranten;
- verder is inzicht nodig in de omvang van het aantal arbeidsmigranten en de vraag naar huisvesting. We kennen de aantallen arbeidsmigranten, hun verblijfplaats en arbeidsplaats onvoldoende. Dit komt onder meer doordat dat arbeidsmigranten zich veelal niet registreren in de basisregistratie personen (BRP) en omdat het feitelijk gebruik van woningen voor huisvesting van arbeidsmigranten veelal onbekend is. Daardoor is het moeilijk op lokaal of regionaal niveau de huisvestingsopgave te bepalen. Maar ook blijven ongewenste woonsituaties, waarop eigenlijk, als er voldoende huisvestingsmogelijkheden voor arbeidsmigranten zouden zijn, gehandhaafd zou moeten worden, buiten beeld;
- de gemeenschappelijke verantwoordelijkheid. In elke gemeente wonen arbeidsmigranten, maar niet elke gemeente voorziet in huisvesting. De locaties waar arbeidsmigranten werken en waar ze worden gehuisvest zijn onvoldoende op elkaar afgestemd en daarmee is de afstand tussen wonen en werken voor arbeidsmigranten veelal groot. Dat leidt tot extra belasting van het wegennet en brengt extra kosten met zich mee (in de zin van transportkosten en tijd);
- tot slot geldt dat de regelgeving omtrent arbeidsmigranten veel aspecten bevat: van ruimtelijke ordening tot registratie tot wonen. Deze regelgeving is niet altijd goed op elkaar afgestemd. Om snel tot goede huisvestingsmogelijkheden te kunnen komen is het nodig om duidelijke en op elkaar afgestemde regelgeving te ontwikkelen.

Het aanpakken van deze maatschappelijke opgaven vraagt vanwege samenhang en interactie tussen de verschillende onderdelen om een integrale benadering.

Programma arbeidsmigranten

Tijdens het bestuurlijk overleg woningmarkt regio Rotterdam -Den Haag met BZK op 11 oktober 2018 is door ons de maatschappelijke opgave met betrekking tot de kort in Nederland werkende arbeidsmigranten nadrukkelijk onder de aandacht gebracht. Dat overleg heeft er toe geleid dat BZK een budget heeft toegezegd voor een op te stellen programma van twee jaar. Dit op te stellen programma is gericht op:

- het beter in beeld brengen van de aantallen arbeidsmigranten;
- de te maken ruimtelijke keuzes (waar arbeidsmigranten te huisvesten);
- een bruikbare aanpak om de (woon)oplossingen met draagvlak te kunnen realiseren;
- het realiseren van nieuwe woonoplossingen;
- kennisuitwisseling.

Dit alles met het doel de opgave met betrekking tot arbeidsmigranten bestuurlijk meer gericht te kunnen agenderen. De leerdoelen voor dit programma hebben wij samen met BZK opgesteld (zie bijlage: format Doeluitkering).

Op dit moment bereiden wij een concreet programma voor. Om het programma aan te laten sluiten bij de behoeften vanuit de praktijk bespreken wij de opzet van het programma met gemeenten, regio's en diverse partijen, die een rol hebben bij de huisvesting van arbeidsmigranten, zoals huisvesters. Uit de overleggen die we nu in de voorbereiding met partijen voeren blijkt dat de onderstaande vier punten van het te ontwikkelen programma worden herkend en onderkend als belangrijke punten van de maatschappelijke opgave.

Het programma richt zich op de volgende vier punten:

- inzicht in de aantallen arbeidsmigranten.
Om goed beleid te voeren en eventueel aanvullend beleid te kunnen ontwikkelen is het belangrijk om inzicht te hebben in de opgave. Daarom willen wij:
 - samen met bedrijven die arbeidsmigranten nodig hebben, huisvesters en uitzendbureaus bezien of het mogelijk is tot een inschatting van het aantal benodigde arbeidsmigranten te komen.
 - een actualisatie van het onderzoek naar het aantal aanwezige arbeidsmigranten dat Tympaan eerder in opdracht van de provincie heeft uitgevoerd;
 - bevorderen dat meer arbeidsmigranten zich registreren in de BRP;
- huisvesting arbeidsmigranten bezien in relatie tot de regionale arbeidsmarkt en de woningmarkt. Hierbij wordt gedacht aan:
 - het versneld beschikbaar krijgen van kwalitatief goede huisvestingsvoorzieningen voor arbeidsmigranten. Hierbij kan gedacht worden aan flexibele huisvesting of transformatie van leegstaand vastgoed;
 - het gezamenlijk met partijen ontwikkelen van een werkwijze, die niet alleen voorziet in het realiseren van nieuwe huisvestingsmogelijkheden voor arbeidsmigranten, maar ook in ondersteunende maatregelen bijvoorbeeld ten aanzien van:
 - registratie van arbeidsmigranten;

- het vrijspelen van verkamerde woningen waar nu arbeidsmigranten verblijven zodat die weer beschikbaar komen voor de woningmarkt;
 - de handhaving op illegale bewoning van (recreatie)woningen;
 - het uitwisselen van de ontwikkelde werkwijzen en het delen van goede voorbeelden;
- regelgeving actualiseren.

Binnen het dossier arbeidsmigranten is bestaande regelgeving niet altijd passend voor de actuele vraagstukken. Bijvoorbeeld de registratie van arbeidsmigranten in de BRP en de registratie niet ingezetenen (RNI). Een ander voorbeeld is de regelgeving met betrekking tot wonen en logies. Binnen dit programma willen we bezien of wij, in overleg met BZK en de VNG, kunnen bevorderen dat deze regelgeving herzien wordt.

Verder willen wij de door gemeenten aan te dragen casussen benutten om de regelgeving zodanig te verduidelijken of aan te passen dat oplossingen binnen bereik komen. Hierbij wordt bijvoorbeeld gedacht aan de onduidelijkheid die bestaat bij de regelgeving voor wonen en logies in bestemmingsplannen en het bouwbesluit;
 - flankerend beleid.

Het gaat hierbij om het ontwikkelen en delen van kennis met betrekking tot de diverse aspecten die spelen rond het vraagstuk. Hierbij kan gedacht worden aan het belang van goed beheer van huisvestingsvoorzieningen van arbeidsmigranten, het handhaven op illegale bewoning en het creëren van begrip en draagvlak bij omwonenden voor de huisvesting.

Programma arbeidsmigranten in relatie tot provinciaal beleid

Het te ontwikkelen programma sluit aan op het huidige beleid voor arbeidsmigranten zoals dat in het omgevingsbeleid Zuid-Holland is opgenomen (zie bijlage: omgevingsvisie paragraaf arbeidsmigranten). Bij de laatste aanpassing van het ruimtelijk beleid heeft u ons beleid ten aanzien van de huisvestingsvoorzieningen voor arbeidsmigranten verruimd door huisvesting van arbeidsmigranten in bestaande bebouwing met uitzondering van kassen of vergelijkbare bebouwing toe te staan.

Vanuit het programma arbeidsmigranten wordt ook een verbinding gelegd met het reeds ingezette traject van de verkenning verblijfsrecreatie. Deze verkenning is besproken in de commissie Ruimte en leefomgeving van 28 november 2018.

Ook zal in het programma een relatie gelegd worden met de aanpak van het onderwerp Flexwonen in het woondossier.

Tijdens de uitvoering van het programma zullen wij ook bezien op welke wijze het provinciaal omgevingsbeleid ten aanzien van arbeidsmigranten nog verder aangepast kan worden, zodat de gewenste integrale benadering vanuit economie, wonen, RO, recreatie en mobiliteit in het provinciaal omgevingsbeleid wordt verankerd.

Programma arbeidsmigranten en budget

Zoals eerder in deze brief aangegeven heeft het ministerie van BZK een bedrag toegezegd voor dit programma. Het gaat om € 400.000,-.

Omdat dit bedrag in het gemeentefonds ondergebracht was en dus niet rechtstreeks aan de provincie betaald kon worden, is besloten om dit via een samenwerking vorm te geven en een gemeente als penvoerder op te laten treden. De gemeente Westland heeft zich bereid verklaard dit te doen. Het bedrag staat op dit moment dus bij de gemeente Westland. Het ministerie, de

gemeente en de provincie zijn in overleg op welke manier dit bedrag nu ten goede kan komen aan het programma arbeidsmigranten.

Tot slot

De komende maanden zullen we het programma verder uitwerken. Vast staat al wel, dat wij, op verzoek van het ministerie van BZK, het programma medio 2020 zullen afsluiten met een conferentie waarin de resultaten landelijk worden gedeeld.

Zodra het programma vaste vormen heeft aangenomen zullen wij het aan u voorleggen. Naar verwachting zal dat medio dit jaar zijn. Gedurende het uitvoeren van het programma arbeidsmigranten zullen wij actief het belang van dit dossier uitdragen in bijvoorbeeld onze reguliere overleggen met gemeenten en regio's en in bijeenkomsten die in het kader van het programma worden georganiseerd. Ook in ambtelijke bijeenkomsten zal het onderwerp regelmatig besproken worden.

Wij zullen u gedurende het programma informeren over de voortgang en de resultaten.

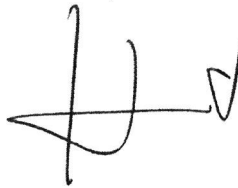
Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland,
secretaris,

drs. H.M.M. Koek

voorzitter,

drs. J. Smit

